

Verkorte financiële jaarstukken 2016

ten behoeve van publicatie verplichtingen ANBI

Netwerk van Organisaties van Oudere
Migranten (NOOM)
te Utrecht

datum 2 juni 2017
kenmerk 17-512/MaB

1. Doelstelling

Vereniging Netwerk van Organisaties van Oudere Migranten (verder: NOOM) is op 20 april 2007 opgericht.

NOOM stelt zich ten doel collectieve belangenbehartiging ten behoeve van alle oudere migranten in Nederland en voorts al hetgeen daarmee verband houdt in de meest ruime zin van het woord. NOOM tracht het doel te bereiken door:

- de behartiging van de belangen van oudere migranten op landelijk niveau en het gebruiken van de invloed in de politiek ten behoeve van de diverse groepen oudere migranten; de vereniging wil voor regering en parlement fungeren als aanspreekpunt voor oudere migranten in Nederland en overheden en algemene instellingen adviseren om de diverse doelgroep oudere migranten van dienst te kunnen zijn;
- gerichte informatieverstrekking aan oudere migranten om daarmee hun zelfredzaamheid en integratie in de samenleving te vergroten;
- het bevorderen van integratie en maatschappelijke participatie van oudere migranten door het verstevigen van onderling contact en het ondersteunen van onderling dienstbetoon;
- het fungeren als ontmoetingsplaats (voor alle groepen oudere migranten) en vindplaats (voor overheid en algemene instellingen);
- het initiëren, stimuleren, faciliteren en (doen) realiseren van diensten en activiteiten ten behoeve van de gezamenlijke leden met dien verstande dat de leden zich in die diensten en activiteiten steeds kunnen herkennen;
- het verzorgen van publicaties en het verspreiden van informatie;
- het aanwenden van alle andere wettige middelen welke voor het bereiken van het gestelde doel nuttig of nodig worden geacht.

2. Bestuur

Volgens de statuten bestaat het bestuur uit ten minste zeven bestuurders.

Op 31 december 2016 was het bestuur van NOOM als volgt samengesteld:

- de heer B. Saadane, voorzitter
- de heer S.K. Bagci, vicevoorzitter
- de heer B. Cuervo, secretaris
- mevrouw C.L. Harrevelt, penningmeester
- de heer T. Bissessur
- mevrouw I. den Heijer-Bodeutsch
- de heer J. Seleky
- de heer G. Wong

Het bestuur ontvangt geen beloning voor zijn werkzaamheden.

3. 2016: Diversiteit blijft onze kracht

De inzet van het NOOM was ook in 2016 erop gericht een bijdrage te leveren aan de emancipatie en participatie van oudere migranten in Nederland. Samenwerking tussen de aangesloten organisaties, de actieve vrijwilligers en sleutelfiguren door het hele land en alle organisaties die iets willen en kunnen betekenen voor de migrantenouderen stond daarbij voorop.

Achtergrond

In 2016 telde Nederland meer dan 300.000 oudere migranten: zgn. niet-westerse, vluchtelingen- en Zuid-Europese 55-plussers. Hoewel de situatie van het overgrote deel van deze ouderen kwetsbaar is op meerdere gebieden (denk aan onder meer financiën, gezondheid en maatschappelijke participatie), zijn maatschappelijke instituties nog onvoldoende in staat om hen te bereiken. Desondanks toont de overheid geen enkele belangstelling om een gericht diversiteitsbeleid te voeren om te bewerkstelligen dat werkelijk iedereen in Nederland mee kan doen in de participatiesamenleving. Het NOOM weet de kwetsbare migrantenouderen wel te bereiken en zet samen met hun vertrouwenspersonen projecten op om hen meer zelfredzaam te maken. Belangrijkste instrument daarbij is het organiseren van voorlichtingstrajecten en projecten die aansluiten op hun belevingswereld. Gelukkig slaagde ook in 2016 het NOOM erin om hiervoor de samenwerking aan te gaan en coalities te sluiten met de maatschappelijke organisaties en instanties die wel hun verantwoordelijkheid durfden te nemen.

Meer dan ooit beseft het NOOM dat mede door het gebrek bij de overheid en politiek aan een duidelijke visie ten aanzien van een gelijkwaardige samenleving, de samenleving verhardt en de vooroordelen richting migranten alsmaar groter worden. Dat er afstand moet worden overbrugd is evident.

Het NOOM en de lidorganisaties blijven zich dan ook ten volle inzetten om de positie van hun achterban stap voor stap te verbeteren. In de eerste plaats door de eigen kracht te laten zien en in de tweede plaats door samen te werken met een groot aantal instellingen. Samenwerking gebaseerd op vertrouwen, respect en gelijkwaardigheid blijkt keer op keer het sleutelwoord voor succes. Het NOOM heeft de afgelopen jaren voldoende bewezen dat zij de diverse doelgroepen weet te bereiken en succesvolle projecten kan opzetten. Desondanks moet steeds aangetoond worden dat oudere migranten, hun vrijwilligers en organisaties wel degelijk willen en kunnen bijdragen aan de verbetering van hun positie. Dat het NOOM ook in deze politiek ongunstige tijd steeds opnieuw erin slaagt instanties te overtuigen van het maatschappelijk nut van het investeren in de NOOM-aanpak, geeft dan ook grote voldoening. De urgentie is dan ook groot om een verdere tweedeling in de samenleving te voorkomen, nu steeds duidelijker wordt dat:

- door hun slechte inkomenspositie een groot deel van de oudere migranten zelfs de basale levenskosten niet (meer) kan betalen en verder geïsoleerd raakt;
- chronische aandoeningen relatief vaker en op jongere leeftijd voorkomen onder oudere migranten dan onder van oorsprong Nederlandse ouderen;
- communicatie met en bejegening van oudere migranten te wensen over laat, terwijl deze zo belangrijk zijn voor een adequate ondersteuning en zorg.

2016, een terugblik

De aandacht ging in 2016 in het bijzonder uit naar:

Belangenbehartiging

Met name de problematiek van de kostendelersnorm voor ouderen met een AIO (Aanvullend Inkomen Ouderen) stond in 2016 hoog op de agenda. Maar ook in relatie tot de andere onderwerpen die met koopkracht en pensioenen te maken hebben, heeft het NOOM intensief samengewerkt met de vaste partners PCOB, Unie KBO, NVOG en KNVG. De kabinetsplannen voor 2017 bleken voor ouderen opnieuw geen reden om te juichen!

Ondanks het herstel van de Nederlandse economie bleken de (reparatie)maatregelen die het verlies van koopkracht van ouderen (volgens het CBS 30% koopkrachtverlies over een periode van 15 jaar) zouden moeten compenseren al snel onvoldoende. De stijging van de AOW, de ouderenkorting en zorg- en huurtoeslag wegen niet op tegen het niet-indexeren of zelfs verlagen van de aanvullende pensioenen en het groeiend verschil tussen de bijstandsnorm en de AOW waardoor AOW-gerechtigden met een AIO-aanvulling minder te besteden krijgen. Daarnaast zijn de uitgaven voor zorg de afgelopen jaren explosief gestegen. De gevolgen van een dergelijke hoge stijging van zorgkosten met tegelijkertijd dalende koopkracht laat zich raden: veel ouderen en chronisch zieken stellen hun bezoek aan huisarts en/of specialist uit, met alle gevolgen van dien. Het NOOM is dan ook van mening dat er een maximum moet worden gesteld voor wat mensen in totaal aan zorg moeten betalen om de zorg voor iedereen betaalbaar en toegankelijk te houden.

Om te bereiken dat de kloof in koopkrachtontwikkeling tussen gepensioneerden en werkenden kleiner wordt, dat mensen die zwaarder geraakt worden door een stapeling van hoge zorgkosten, huurlasten, niet-indexeren van pensioenen en fiscale maatregelen worden gecompenseerd en de grote gemeentelijke verschillen in zorg en ondersteuning worden gedempt, hebben KBO, NVOG, KNVG, PCOB en NOOM hun leden opgeroepen om de Tweede Kamer een persoonlijke kaart of e-mail te sturen met de kreet 'Stop de stapeling!'

Gedurende 2016 sprak het NOOM meerdere keren met minister Asscher en staatssecretaris Klijnsma over koopkracht en pensioenen. Het NOOM heeft daarbij steeds opnieuw gepleit voor het afschaffen van de kostendelersnorm voor ouderen met een AIO.

Projectmatige activiteiten

- *De veranderingen in de zorg:* de samenwerking binnen het programma Zorg Verandert is gecontinueerd, waardoor het mogelijk was om de voorlichtings- en gespreksbijeenkomsten over de betekenis van de veranderingen voort te zetten in 2016. Op dit moment hebben al meer 5.500 migrantenouderen en mantelzorgers deelgenomen aan de bijeenkomsten. In 2016 is ook gewerkt aan verdieping naar aanleiding van specifieke thema's en het versterken van het handelingsperspectief voor ouderen met een migrantenachtergrond.

- *Ouderen in veilige handen:* het NOOM heeft in 2016 naar wegen gezocht en gevonden om de activiteiten voort te zetten, onder andere door actief te blijven deelnemen aan de Brede Alliantie Veilig financieel ouder worden. Met de Koninklijke Notariële Beroepsorganisaties is onder andere gewerkt aan voorlichting over preventie van financieel misbruik en het Nederlands erfrecht. In dat kader heeft de KNB samen met NOOM twee filmpjes gemaakt. Het eerste gaat over het voorkomen van financieel misbruik en het levenstestament, het andere over het testament. Ook heeft het NOOM samengewerkt met de Veilig Thuis organisaties.

- *Samen digitaal*: de voortgaande digitalisering vraagt veel van de actieve vrijwilligers om de ouderen te informeren over en ondersteunen bij de snelle ontwikkelingen in de samenleving. In samenwerking met de Belastingdienst is in 2016 een start gemaakt met een voorlichtingstraject gericht op het verkleinen van de afstand tussen migrantenouderen en de Belastingdienst.
- *De Zorgverzekeringslijn*: signalen dat steeds meer migranten hun verzekeringspremie niet (tijdig) betalen vormden de aanleiding voor de samenwerking met de Zorgverzekeringslijn. In 2016 is een voorlichtingsproject in Rotterdam van gestart gegaan.
- *Bekend maakt Bemind*: het samenwerkingsproject van het NOOM, De Hart & Vaatgroep en de Parkinson Vereniging. Wat kunnen oudere migranten zelf doen om de kwaliteit van leven te verhogen als ze te maken krijgen met een chronische ouderdomsziekte, zoals hart- en vaatziekten of de ziekte van Parkinson?
- *Mijn Kwaliteit Van Leven* is een initiatief van Patiëntenfederatie Nederland in samenwerking met Mezzo, Per Saldo, Zorgbelang, KBO-PCOB en NOOM dat zichtbaar wil maken waar goede zorg om draait. Migrantouderen krijgen hulp van vrijwilligers om een vragenlijst in te vullen over hun situatie. Op basis daarvan ontvangen ze een 'persoonlijke kwaliteitsmeter', die hen kan helpen om passende zorg te organiseren.
- *Ouderen in de Wijk*, het samenwerkingsverband van de G4-bibliotheken en Miramedia: In 2016 heeft het NOOM trainingen verzorgd voor medewerkers van de bibliotheken hoe zij migrantouderen welkom kunnen laten voelen in de bibliotheek. Ook in 2017 gaat het NOOM medewerkers trainen. Daarnaast zullen verschillende activiteiten van het NOOM als onderdeel van 'Ouderen in de wijk' worden aangeboden. Doel is dat meer ouderen die te maken hebben met structurele armoede, isolement, laaggeletterdheid en/of onvoldoende digitale vaardigheden de bibliotheek weten te vinden als de plek waar zij voor al hun vragen terecht kunnen.
- *Spreken over het levenseinde*: Passende zorg rond het levenseinde is voor oudere migranten helaas nog geen vanzelfsprekendheid. Migrantouderen en hun familie zijn vaak niet op de hoogte van de wijze waarop in Nederland de zorg in de laatste levensfase is geregeld. Er bestaan veel misverstanden en vragen over pijnbestrijding en palliatieve sedatie. Tegelijk geven artsen en verpleegkundigen vaak aan dat zij te weinig kennis hebben om een goede aansluiting te maken bij de belevingswereld, de wensen en behoeften van oudere migranten. Het NOOM heeft de afgelopen jaren geparticipeerd in de Stuurgroep passende zorg rond het levenseinde van artsenfederatie KNMG. Ook levert het NOOM een bijdrage aan een project van Pharos, binnen het programma 'Palliantie. Meer dan zorg' van ZonMw. In de komende jaren wil het NOOM 'tijdig spreken over het levenseinde' in de achterban aan de orde stellen. Tijdens de studiedag hierover bleek veel draagvlak hiervoor. De studiedag kwam tot stand in het kader van een project van de Coalitie Van Betekenis tot het Einde. NOOM zal in 2017 toetreden tot de Coalitie.
- *Het Nationaal Programma Ouderenzorg (NPO)* heeft als doel om de zorg en ondersteuning voor kwetsbare ouderen te verbeteren. Het NOOM heeft binnen NPO deelgenomen aan diverse activiteiten, zoals 'Is alles besproken?' en 'Weet wat u slikt'. Hieruit is het project 'Samenredzaam' voortgekomen, waaraan ook het NOOM een bijdrage levert in de periode zomer 2016 - zomer 2017. Dit initiatief is erop gericht om de zelfredzaamheid van de ouderen in de brede Utrechtse regio te versterken. Twee vertegenwoordigers van het NOOM nemen deel aan de landelijke ouderendelegatie van het NPO.

- Tot slot voerde het NOOM in 2016 ook de projecten *Intercultureel Zorgcontact en Krachtig Cliëntenperspectief 5*. Om de stem van migrantenouderen door te laten klinken en het beleid te beïnvloeden zit NOOM in de volgende advies-/begeleidingscommissies van:
 - NUZO
 - KOZ/AMC
 - LCR
 - SVB
 - Vilans
 - ZonMw
 - Fonds NutsOhra
 - Digibeten SVB
 - Behoeften geneesmiddelen informatie VWS/NIVEL
 - Zorgvernieuwingsprijs ZonMw (jury)
 - 'Advance care planning in general practice'

Het NOOM-bureau

Zowel de belangenbehartiging als de uitvoering van de in dit verslag genoemde activiteiten hebben in 2016 een belangrijke wijziging ondergaan. Per 1 januari 2016 is de functie van de coördinator van het NOOM, de heer May, veranderd in die van beleidsadviseur en heeft hij het grootste deel van zijn coördinerende en uitvoerende taken overgedragen aan de nieuwe NOOM- coördinatoren: mevrouw Lameiro García heeft een 24 uursaanstelling gekregen voor de algemene coördinatie en belangenbehartiging met de aandachtsgebieden Inkomen en Financiële Zekerheid; mevrouw Vreeswijk-Manusiwa is voor 12 uur aangesteld als plaatsvervangend coördinator met de aandachtsgebieden Zorg, Welzijn en Wonen. Met de gedreven en professionele ondersteuning van Yvonne Heygele heeft het NOOM-bureau zich samen met het NOOM-bestuur ingezet om de oudere migranten, in al hun veelkleurigheid en veelzijdigheid, een stem te blijven geven in de Nederlandse samenleving.

Samen met de vertegenwoordigers van de lidorganisaties en overige NOOM-adviseurs is in februari 2016 beraadslaagd hoe het beste ingespeeld kan worden op alle gevolgen van de veranderingen en hoe het NOOM en de lidorganisaties elkaar kunnen versterken. De resultaten van deze beleidsdag zijn vastgelegd in een (voorlopig) beleidsplan 2016-2020.

4. 2017: Kwetsbare ouderen hebben het steeds moeilijker

Bijna 10 jaar geleden werd het NOOM opgericht als noodzakelijk kwaad. Enerzijds omdat de bestaande ouderenorganisaties onvoldoende in staat bleken om een groeiende groep oudere migranten te kunnen bereiken en hun wensen en behoeften te verwoorden. Anderzijds omdat de diverse groeperingen van oudere migranten onvoldoende toegerust waren om hun eigen belangen te kunnen behartigen. Tien jaar later weten die ouderenorganisaties weliswaar de weg naar het NOOM te vinden om samen te werken, maar het blijft moeilijk om een gelijkwaardige plaats te verwerven als het om projectsubsidies gaat. Wat wel in die 10 jaar is bereikt, is dat de diverse lidorganisaties van NOOM in goede harmonie samenwerken om hun achterbannen goed te informeren en zelfredzamer te maken. Ook slaagt het bestuur er steeds meer in om kennis en expertise met elkaar uit te wisselen om daarmee gezamenlijk de positie van hun kwetsbare achterban te verbeteren.

In 2017 wachten ons de volgende uitdagingen:

- 95% van de oudere niet-westerse migranten heeft een AOW-gat, omdat zij geen 50 jaar in Nederland hebben gewoond. Daarbij hebben zij niet of nauwelijks pensioen opgebouwd. Zij hebben daarom recht op een aanvulling tot bijstandsniveau, de aanvullende inkomensondersteuning (AIO). Het voornemen van het kabinet om AOW'ers, die samenwonen met een kind of andere mantelzorger, te korten (door middel van de kostendelersnorm (zgn. mantelzorgboete)) is door vele protesten uit de samenleving uitgesteld tot 1 januari 2018. Dit geldt echter niet voor degenen die een AIO ontvangen omdat de AIO als bijstand wordt beschouwd. Het zijn vooral de oudere migranten die slachtoffer zijn geworden van deze onbegrijpelijke maatregel. Tevergeefs heeft het NOOM in 2016 een klacht ingediend bij het College voor de Rechten van de Mens en ook gesprekken hierover gevoerd met staatssecretaris Klijnsma en minister Asscher. In een tijd waarin steeds meer gevraagd wordt van mantelzorgers, is niet te begrijpen waarom het kabinet met zo'n maatregel komt, die bovendien geen enkele bezuiniging oplevert (de uitvoeringskosten zijn hoger dan de baten) en ouderen juist stimuleert om gebruik te maken van duurdere vormen van zorg. In 2017 zal het NOOM zich inzetten om politieke partijen en het nieuwe kabinet te overtuigen van de wenselijkheid om de mantelzorgboete voor oudere migranten af te schaffen dan wel de financiële gevolgen ervan te compenseren.
- Veel (oudere) migranten blijken onvoldoende gebruik te maken van voorzieningen om hun inkomen aan te vullen (denk bijvoorbeeld aan zorgtoeslag). Het verstrekken van voorlichting op maat aan deze kwetsbare doelgroep enerzijds en het gezamenlijk zoeken naar gerichte oplossingen anderzijds, blijven ook in 2017 een prioriteit van het NOOM. Voorbeelden van dergelijke voorlichtingsprojecten zijn de voorlichting over de Zorgverzekeringslijn en 'Samen digitaal'.
- De samenleving wordt steeds digitaal. Ouderen in het algemeen, maar oudere migranten in het bijzonder, kunnen deze snelle ontwikkeling niet bijbenen. Toch wordt steeds vaker en door steeds meer instanties digitaal gecommuniceerd. Met de Belastingdienst is het NOOM de samenwerking aangegaan teneinde oudere migranten te informeren over de ingezette veranderingen alsmede waar zij terecht kunnen voor betrouwbare ondersteuning. Dit project sluit goed aan bij het project 'Ouderen in de wijk', het project van de G4-bibliotheken en Miramedia. In 2017 zal het NOOM de samenwerkingsconvenant Ouderen in de Wijk ondertekenen.
- In Nederland groeit de aandacht voor diversiteit in de opvattingen over leven en dood en de daarmee gepaard gaande wensen ten aanzien van zorg in de laatste levensfase. Hier is nog een wereld te winnen, zowel in de kennisvergroting bij professionals als in de verkenning van de problematiek binnen de gemeenschappen van (oudere) migranten. Daartoe heeft het NOOM besloten zich aan te sluiten bij de Coalitie Van Betekenis tot het Einde. In dat kader zal in 2017 een driejarenproject starten om het levenseinde in de achterban bespreekbaar te maken.
- Naarmate de leeftijd vordert, neemt ook de kans op dementie toe. Dat geldt in het bijzonder ook voor de groeiende groep oudere migranten. Bovendien vallen zij bij dementie terug op hun moedertaal en eigen culturele gewoonten. Gebrekkige communicatie staat een goede behandeling in de weg. Vandaar dat een cultuursensitieve of zelfs cultuurspecifieke aanpak zeer belangrijk is. Het NOOM zal in 2017 de samenwerking voortzetten en nieuwe samenwerkingsverbanden aangaan met organisaties en instellingen op dit gebied. Hierbij zal gebruik worden gemaakt van de mogelijkheden die ZonMw biedt met betrekking tot dementie.

- Hoewel het project Seniorvriendelijke Ziekenhuizen in 2016 is beëindigd, zijn er minstens twee ziekenhuizen die zich onderscheiden door extra aandacht te schenken aan goede communicatie en bejegening van oudere migranten. Het NOOM blijft zich daarom inzetten om meer ziekenhuizen dit goede voorbeeld te laten volgen.
- Al meerdere jaren heeft het NOOM geparticipeerd in het project 'Krachtig cliëntperspectief in het Nationaal Programma Ouderenzorg'. In 2017 zal deze deelname worden voortgezet en afgerond.
- Op initiatief van het ministerie van SZW en VWS is het project 'Voor(t)gaan in Verandering' twee jaar geleden gestart om de interculturalisatie van de zorg te stimuleren. Langzaam maar zeker begint dit project zijn vruchten af te werpen. Naar verwachting zal in 2017 een symposium over dit onderwerp worden georganiseerd. Vanzelfsprekend zal het NOOM hier ook van de partij zijn.
- Veranderingen in welzijn en zorg gaan razend snel. Mede door de samenwerking met leder(in) slaagt het NOOM er in om de diverse doelgroepen te bereiken. Ook in 2017 zullen de eigen opgeleide vrijwilligers zorgen voor het overbrengen van informatie die aansluit bij de vragen van de migrantenouderen en hun mantelzorgers en met hen in gesprek gaan over de betekenis van deze veranderingen voor hen persoonlijk. Aansluitend hierop zal het NOOM zich inspannen om het aantal migrantenouderen dat meedoet met Mijn Kwaliteit van Leven te vergroten, zodat ook hun bevindingen met betrekking tot zorg en ondersteuning onderdeel uitmaken van de uitkomsten van dit grootschalig onderzoek.
- In 2017 gaan het Kennisplatform Integratie en Samenleving, het Aedes-Actiz Kenniscentrum Wonen-Zorg en het NOOM gezamenlijk de initiatieven op het terrein van wonen, zorg en welzijn inventariseren: dagactiviteiten, wooninitiatieven en verpleeghuiszorg, alsook de burgerinitiatieven. De resultaten hiervan zullen tijdens een kennisatelier met stakeholders worden besproken en worden gepresenteerd tijdens *de viering van 10*

5. Risicoparagraaf

Aangezien het NOOM niet structureel wordt gesubsidieerd en ook geen contributie kent van lidorganisaties, fungeert het NOOM als een projectorganisatie die voor het financieren van haar activiteiten afhankelijk is van het binnenhalen van projecten en opdrachten. In de loop der jaren is de belangstelling voor de NOOM-aanpak en de wijze waarop NOOM de diverse groepen weet te bereiken sterk gegroeid. Echter, mede door de bezuinigingen waarmee veel organisaties de afgelopen jaren zijn geconfronteerd, is de concurrentie toegenomen en is het niet gemakkelijk om substantiële projectopdrachten binnen te halen. Desalniettemin slaagt het NOOM sinds jaar en dag erin om enkele wat grotere en meerdere kleine projecten en opdrachten binnen te halen en met beperkte middelen en mankracht de doelstellingen te bereiken

Om de NOOM-werkzaamheden te kunnen voortzetten is één formatieplaats, mede ook gezien de snelle toename van het aantal kwetsbare ouderen en de vragen die op het NOOM afkomen, onvoldoende om hierop adequaat te kunnen reageren. Het bestuur is zich hiervan bewust. Structureel uitbreiden van de formatie is echter, mede ook gezien de financiële risico's (zoals bijvoorbeeld bij tegenvallende resultaten, ziekte of arbeidsongeschiktheid van het personeel), geen haalbare kaart. Voor de komende periode is de uitdaging door middel van het binnenhalen van meer/grotere projecten de formatie, al dan niet structureel, te kunnen uitbreiden zonder de continuïteitsreserve te hoeven aanspreken. Deze is nodig om tegenvallers te kunnen opvangen, alsook om de belangenbehartigingsactiviteiten en ander niet-gesubsidieerde activiteiten mogelijk te maken.

In de Regels voor de Interne Organisatie zijn controles ingebouwd voor scheiding van functies en het voeren van een transparante beleidsvoering en heldere communicatie. De website en de NOOM-nieuwsbrief leveren daarbij ook een bijdrage.

In een steeds verder groeiende digitale wereld neemt ook het gevaar van datalekken toe (onder andere bij uitbesteding van de salarisadministratie), alsook de zorg voor een goed beveiligde website.

6. Fiscale zaken

NOOM is niet-belastingplichtig voor de omzetbelasting en de vennootschapsbelasting.

NOOM heeft bericht van de Belastingdienst ontvangen dat zij wordt beschouwd als een Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI).

7. Statutaire voorschriften

In overeenstemming met de statuten is het boekjaar gelijk aan het kalenderjaar. Volgens de statuten dient het bestuur de jaarrekening binnen zes maanden na afloop van het boekjaar ter goedkeuring op een algemene ledenvergadering uit te brengen. De algemene ledenvergadering kan aan een accountant de opdracht verlenen de jaarrekening te onderzoeken. Aan AREP Accountants en Belastingadviseurs is opdracht gegeven tot controle van de jaarrekening 2016. De controleverklaring inzake deze werkzaamheden is opgenomen onder de Overige gegevens.

8. Administratieve zaken

Aan Jac's den Boer & Vink bv, bedrijfseconomisch adviesbureau voor non-profitorganisaties, is opdracht gegeven tot het opstellen van de jaarrekening over 2016. De jaarrekening bestaat uit de balans, de staat van baten en lasten, het kasstroomoverzicht, de waarderingsgrondslagen en de toelichtingen op de balans en de staat van baten en lasten.

9. Begroting 2017

	€
<u>Baten</u>	
Projectsubsidies	258.869
Overige baten	3.000
Ontvangen rente	<u>p.m.</u>
Totaal baten	<u>261.869</u>
<u>Lasten</u>	
Personeels- en organisatiekosten	
- Personeelskosten	87.200
- Organizekosten	<u>40.550</u>
Totaal personeels- en organisatiekosten	<u>127.750</u>
Doorbelasting aan projecten:	
- Personeelskosten	-124.109
- Organizekosten	<u>0</u>
Totaal doorbelasting aan projecten	<u>-124.109</u>
Directe projectkosten	<u>250.768</u>
Totaal lasten	<u>254.409</u>
Saldo van baten en lasten	<u><u>7.460</u></u>

De begroting 2017 is op 9 december 2016 door het bestuur vastgesteld.

Utrecht, 2 juni 2017

B. Saadane
voorzitter

C.L. Harrevelt
penningmeester

B. Cuervo
secretaris

B. Staat van baten en lasten

<u>Ref.</u>	<u>Realisatie 2016</u>	<u>Begroting 2016</u>	<u>Realisatie 2015</u>
	€	€	€
BATEN			
5.	248.947	220.484	198.723
	436	1.000	1.753
6.	<u>17.705</u>	<u>500</u>	<u>1.799</u>
	<u>267.088</u>	<u>221.984</u>	<u>202.275</u>
LASTEN			
Personeels- en organisatiekosten			
7.	99.891	103.000	74.274
8.	<u>42.377</u>	<u>33.000</u>	<u>29.413</u>
	<u>142.268</u>	<u>136.000</u>	<u>103.687</u>
Doorbelasting aan projecten			
	-148.193	-131.755	-99.425
	<u>-3.333</u>	<u>-3.333</u>	<u>-6.667</u>
	<u>-151.526</u>	<u>-135.088</u>	<u>-106.092</u>
9.	<u>240.248</u>	<u>220.467</u>	<u>201.355</u>
	<u>230.990</u>	<u>221.379</u>	<u>198.950</u>
	<u>36.098</u>	<u>605</u>	<u>3.325</u>
Het saldo is toegevoegd aan:			
	<u>36.098</u>	<u>605</u>	<u>3.325</u>

C. Waarderingsgrondslagen

1. Grondslagen voor de waardering van de activa en passiva

1.1 Algemeen

De jaarrekening 2016 is opgesteld conform de 'Richtlijn verslaggeving voor Organisaties Zonder Winststreven' (Richtlijn 640). De jaarrekening is opgesteld op basis van geformuleerde waarderingsgrondslagen die betrekking hebben op de jaarrekening als geheel. De jaarrekening is opgesteld in euro's. De in de balans opgenomen activa en passiva zijn tegen nominale waarde opgenomen. Onder nominale waarde wordt verstaan het bedrag dat te zijner tijd bij de afwikkeling van de desbetreffende post zal worden ontvangen of betaald. In de balans en de staat van baten en lasten zijn referenties opgenomen. Deze referenties verwijzen naar de toelichting.

1.2 Vergelijking met voorgaand jaar

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd gebleven ten opzichte van vorig jaar.

1.3 Vorderingen

Vorderingen worden gewaardeerd op nominale waarde. Indien een voorziening voor oninbaarheid gevormd dient te worden, dan wordt dit in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering.

1.4 Liquide middelen

De liquide middelen bestaan uit banktegoeden met een looptijd korter dan twaalf maanden. De liquide middelen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

1.5 Algemene reserve

Alle vermogensmutaties worden via de staat van baten en lasten verantwoord.

1.6 Schulden op korte termijn

De schulden worden gewaardeerd tegen nominale waarde en hebben een looptijd korter dan een jaar.

1.7 Pensioenregeling medewerkers

De pensioentoezeggingen zijn ondergebracht bij Pensioenfonds Zorg en Welzijn (PFZW). NOOM heeft in het geval van een tekort bij het pensioenfonds geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen anders dan hogere toekomstige premies. Indien sprake is van een overschot of een tekort in het fonds, zal PFZW beslissen tot het verlagen dan wel verhogen van de premies. Het fonds heeft per balansdatum een dekkingsgraad van 90,1% (2015: 97%).

2. Grondslagen voor de resultaatbepaling

2.1 Algemeen

Bij de bepaling van het resultaat zijn, voor zover niet anders vermeld, de aan het boekjaar toe te rekenen baten en lasten opgenomen. Ontvangsten en uitgaven worden in de staat van baten en lasten toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben. Bij de toerekening wordt een bestendige gedragslijn gevoegd. Dit houdt in dat rekening wordt gehouden met de aan een periode toe te rekenen bedragen die in een andere periode zijn of worden ontvangen, dan wel betaald.

2.2 Projectsubsidies

Projectsubsidies worden gematched met de projectkosten. De projectkosten worden toegekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben. De matching geschiedt op basis van het saldo van de aan de desbetreffende activiteit toe te rekenen lasten en baten. Voor zover ontvangen projectsubsidies niet nodig zijn voor de financiering van de desbetreffende activiteiten in het lopende jaar, worden zij onder de kortlopende schulden gepresenteerd als vooruit ontvangen bedragen.

2.3 Financiële baten

Rentebaten worden tijdsevenredig verwerkt.

2.4 Lonen en salarissen

Salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de staat van baten en lasten voor zover zij verschuldigd zijn aan de werknemer.